

SİNCAR'DAKİ PKK VARLIĞI

“

PKK, başta Sincar olmak üzere, Kerkük, Tuzhuımatu ve Hanekin'de üs kurmuştur. Hatta, PKK'nın Irak'taki siyasi uzantısı Tevera Azadi (Kürdistan Özgür Toplum Hareketi), 2016 yılında Kerkük'te "öz yönetim" kurulması için 25 üyeli bir meclis oluşturmuş ve Kerkük'ün Dakuk ilçesinde temsilcilik açmıştır.

”

Feyzullah Tuna Aygün

Araştırma Asistanı, ORSAM

Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaşın ortaya çıkardığı boşluktan terör örgütü PKK'nın Suriye uzantısı PYD yararlanarak ülkenin kuzeyinde kontrolü ele geçirmiştir. PYD, "İŞİD ile mücadele üzerinden" kazandığı

destek sayesinde Suriye'nin ötesinde Irak'taki varlığını da genişletme politikası izlemiştir. Irak'ın ikinci en büyük vilayeti Musul'un Haziran 2014'te İŞİD tarafından ele geçirilmesinin oluşturduğu istikrarsızlık, PKK'nın genişleme

politikasının Irak ayağı için uygun zemin hazırlamıştır. İŞİD'in Irak'ta ortaya çıkardığı güç boşluğu üzerine Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nin (IKBY) kontrol ettiği Sincar-Hanekin hattında da PKK'nın etkinliği artmıştır.

PKK, başta Sincar olmak üzere, Kerkük, Tuzhurmatu ve Hane-kin'de üs kurmuştur. Hatta, PKK'nın Irak'taki siyasi uzantısı Tevera Azadi (Kürdistan Özgür Toplum Hareketi), 2016 yılında Kerkük'te "öz yönetim" kurulması

için 25 üyeli bir meclis oluşturmuş ve Kerkük'ün Dakuk ilçesinde temsilcilik açmıştır. IKBY'nin düzenlediği bağımsızlık referandumu sonrasında 15 Ekim 2017'de Irak federal hükümetinin tartışmalı bölgelere müdahalesi ile PKK, gö-

rünürlüğünü kaybetmesine rağmen varlığını devam ettirmiştir.

Diğer yandan, 15 Ekim sonrasında Sincar ilçesinin güneyi Federal Hükümet tarafından kontrol altına alınmasına rağmen PKK şehir merkezinde varlığını sürdürmektedir. Hatta Irak Bakanlar Kurulu tarafından alınan karar doğrultusunda Haşdi Şaabi şemsiyesine katılan ve PKK'nın desteği kurulan Yezidilerden oluşan Sincar Direniş Birlikleri'ne (YBŞ) lojistik desteğin yanı sıra maaş ödemesi yapılmaktadır.

“

Suriye'deki PKK unsurları ise Sincar'dan kaçan Yezidiler için koridor açarak şehirdeki ana aktör konumuna gelerek Sincar dağına yerleşmiştir. PKK'nın bölgedeki güç boşluğundan yararlanarak Suriye'deki varlığı ve Kandil arasında koridor açmayı başardığı söylenebilir.

”

Sincar'ın Arka Planı

Musul vilayetine bağlı ve Suriye sınırında bulunan Sincar ilçesinde yoğunluklu olarak Yezidiler yaşamaktadır. Buna ek olarak IŞİD öncesi dönemde Sincar'da ve bağlı köylerde çalışmak için Türkmenlerin de yaşadığı bilinmektedir. Sincar, 2003'teki ABD işgali sonrasında Kürdistan Demokratik Partisi'ne (KDP) bağlı Peşmerge'nin müdahalesi ile IKBY denetimine girmiştir. Bunun sonucunda 2005'te onaylanan Irak Anayasası'nın tartışmalı bölgeler ile ilgili olan 140. maddesi kapsamına alın-

mıştır. Bu nedenle, Sincar, resmi olarak federal hükümete bağlı olmasına rağmen 2003 yılından IŞİD kontrolüne girdiği 2014 yılına kadar IKBY'nin denetimi altında kalmıştır. Bu dönem içerisinde Sincar'da taban kazanan KDP'nin IŞİD'in Sincar'a yönelmesi ile şehirden çekilmesi sonucunda etkinliği zayıflamıştır. Sincar'da ortaya çıkan bu güç boşluğu Mahmur ve Kandil'de bulunan PKK unsurları ile doldurulmuştur. Diğer yandan Suriye'de bulunan PKK unsurları da Sincar'da mevzilenmiştir. Suriye'deki PKK unsurları ise Sincar'dan kaçan Yezidiler için koridor açarak şehirdeki ana aktör konumuna gelerek Sincar dağına yerleşmiştir. PKK'nın bölgedeki güç boşluğundan yararlanarak Suriye'deki varlığı ve Kandil arasında koridor açmayı başardığı söylenebilir.

Sincar Dağı'nda bulunan PKK varlığı Musul vilayetinde istikrarsızlığa neden olmasının yanı sıra Suriye'nin ötesinde Kerkük ve Süleymaniye'deki PKK etkinliğini arttırmaktadır.

Sincar'daki PKK Varlığı

Kasım 2015'te ABD'nin hava desteği ile Peşmerge güçleri ve YBŞ'nin katılımı ile düzenlenen operasyonla Sincar'daki IŞİD varlığı sonlandırılmıştır. Ocak 2016'da ise PKK, Sincar'da "öz yönetim" in sağlanması için Sincar'ın "kanton" ilan edileceğini açıklamıştır. Bunun üzerine PKK tarafından Sincar İnşa Meclisi adıyla bir yapı kurularak şehirde yerel yönetim oluşturulmuştur. Bunun üzerinde şehir KDP'nin kontrol ettiği ve PKK'nın kontrol ettiği alan olmak üzere

ikiye ayrılmıştır. Diğer yandan ise Ekim 2017'den sonra federal hükümet tarafından Sincar'daki idari pozisyonlara atamalar yapılmıştır. Yapılan atamalar arasında YBŞ ve Sincar İnşa Meclisi'nde görev almış kişilerin de bulunması federal hükümet ile PKK arasındaki ilişkiyi somut bir şekilde ortaya koymuştur.

“

Sincar Dağı'nda bulunan PKK varlığı Musul vilayetinde istikrarsızlığa neden olmasının yanı sıra Suriye'nin ötesinde Kerkük ve Süleymaniye'deki PKK etkinliğini arttırmaktadır.

”

Irak federal hükümeti tarafından kurumsallaştırma çalışmalarına başlanan YBŞ ile diğer güvenlik

güçleri arasında gerilimin arttığı dönemler gözlemlenmiştir. Sincar'da YBŞ'nin ötesinde Yezidilerin katılımı ile oluşturulan ve Liva el-Hüseyn'e bağlı Laliş Birliği de (36. Tugay) yer almaktadır. Haşdi Şaabi bünyesinde bulunan Laliş Birliği ve YBŞ'nin şehirde bulunması iki Yezidi grubu arasında yetki çatışmasına yol açmaktadır. Her iki grubun da kendisini Yezidilerin temsilcisi olarak göstermek istemesi üzerine gruplar arasında silahlı çatışmaların da yaşandığı görülmüştür. 15 Ekim müdahalesinden sonra şehrin etrafında konuşlanan güçler ile de YBŞ arasında çatışma yaşanmıştır. Hatta Haziran 2018'de çıkan bir çatışmadan sonra YBŞ üyesi iki kişi gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan iki YBŞ üyesi, güvenlik güçlerine düzenlenen ve iki güvenlik gücünün hayatını kaybetmesine neden olan saldırıyı düzenlemek ile suçlan-

mıştır. Diğer yandan YBŞ tarafından güvenlik güçlerine yönelik taciz saldırıları devam etmiştir. 18 Mart 2019 tarihinde ise Irak'tan Suriye'ye hareket eden PKK konvoyunu durdurmak isteyen federal güvenlik güçleri ile konvoy arasında çatışma çıkmıştır. Bunun üzerine iki güvenlik gücü hayatını kaybetmiş ve gün boyu farklı düzeylerde çatışma devam etmiştir.

Sincar Dağı'nda bulunan PKK varlığı Musul vilayetinde istikrarsızlığa neden olmasının yanı sıra Suriye'nin ötesinde Kerkük ve Süleymaniye'deki PKK etkinliğini arttırmaktadır. Sincar'da bulunan beş PKK kampı Suriye'de savaşması için militan eğitirken, dokuz kamp Sincar'daki militanların eğitmektedir. Bu kampların yanı sıra, YPG-HPG militanlarının eğitildiği dokuz PKK kampı daha bulunmaktadır. Sincar dağının etrafını saran ve aralarında Girzek, Siba Şeyh Hidir ve Gir Uzeyr kamplarının da yer aldığı 23 terör kampının yanı sıra PKK'nın çeşitli karargahları da bulunmaktadır. Sincar'daki PKK varlığından rahatsız olduğunu defaatle dile getiren Türkiye, terörle mücadele konusundaki kararlılığını gösterecek şekilde Nisan 2017'de Sincar'daki PKK varlığına yönelik hava harekâtı düzenlemiştir. PKK hedeflerine düzenlenen hava harekâtında IKBY'ye bağlı beş Peşmerge'nin hayatını kaybetmesi ve dokuz Peşmerge'nin yaralanması, Iraklı güçler ve PKK varlığının iç içe geçtiğini göstermiştir.

2017 yılında KDP, PKK ile Sincar'dan çıkması için müzakereye başlamıştır. Çeşitli dönemlerde PKK'nın Sincar'dan çekilmeyi kabul ettiğine dair iddialar dile getiril-

mesine rağmen terör örgütü şehirdeki varlığını korumuştur. Mart 2018 tarihine kadar terör örgütü Kandil'den yaptığı açıklamalar ile Sincar'dan çekilmeyeceklerini açıklamıştır. Mart 2018'e gelindiğinde ise PKK üzerindeki baskıyı azaltmak için Sincar'dan çekilmeyi kabul ettiğini açıklamıştır. PKK'nın bu kararı açıklamasında PKK varlığı aleyhinde açıklama yapan Yezidi liderlerin de etkisi olmuştur. Ancak PKK açıkladığı gibi şehirden çekilmemiştir. Küçük bir militan grup şehirden ayrılmıştır. Diğer yandan PKK tarafından Yezidi militanların katılımı ile kurulan YBŞ şehirde kalmıştır. Şehirden çekilmeyen PKK unsurları ile YBŞ içerisinde gizlenmesi ise PKK ve YBŞ arasındaki somut ilişkiyi göstermiştir.

“
ABD'nin YPG'ye sağladığı lojistik desteğin bir kısmının Sincar yakınlarından Suriye'ye ulaştırılması Suriye'deki PKK varlığı için de Sincar'ın önemini arttırmaktadır.
”

PKK, Sincar'ın Suriye sınırında bulunması ve Türkiye'ye yaklaşık 80 kilometre mesafede olması ile elde ettiği stratejik önemi dikkat çekmektedir. Diğer yandan ABD'nin YPG'ye sağladığı lojistik desteğin bir kısmının Sincar yakınlarından Suriye'ye ulaştırılması Suriye'deki PKK varlığı için de Sincar'ın önemini arttırmaktadır. Ayrıca, Irak – Suriye sınırında PKK kontrolünün olduğu bir bölgenin oluşu Kandil ve Mahmur'daki PKK

varlığının Suriye'ye geçişini kolaylaştırmaktadır. Ancak terör örgütünün bölgedeki faaliyeti bununla sınırlı kalmamaktadır. Musul Vilayet Meclisi Üyesi Şirvan Cemal Aga, terör örgütü PKK'nın sınırda uyuşturucu ticareti yaptığını dile getirmiştir. Aga, karşılıklı anlaşmalar doğrultusunda Haşdi Şaabi'nin de uyuşturucu ticaretine göz yumduğunu söylemiştir. Ayrıca, terör örgütünün bölgede kurduğu denetim noktalarından geçişler karşılığında halktan para topladığı bilinmektedir.

2011 yılında Suriye iç savaşının başlaması ve 2014'te Musul'un IŞİD kontrolüne geçmesi ile ortaya çıkan boşluğu dolduran terör örgütü PKK, Suriye'de olduğu gibi Irak'ta da hakimiyet alanını genişletmiş ve yeni kamplar kurmuştur. PKK'nın Irak'ta artan etkinliği Irak'ın toprak ve ulusal bütünlüğüne karşı oluşturduğu tehdidin yanı sıra devlet dışı silahlı aktörlerin doğası gereği Irak'ın egemenliği ve hükümetine meydan okumaktadır. Diğer yandan Irak topraklarında faaliyet gösteren bir aktör olarak PKK, bulunduğu bölgeleri istikrarsızlaştırmaktadır. Bu durum yeni terör örgütlerinin ortaya çıkabilmesi için uygun bir zemin hazırlamaktadır. IŞİD'in Irak'ta askeri olarak mağlup edilmesine rağmen etkinliğine devam ettiği görülmektedir. PKK'nın oluşturduğu istikrarsız bölgeler ise IŞİD'in farklı isimler altında yeniden organize olması için uygun zemin sunmaktadır. Bu nedenle Irak'taki PKK varlığı, Irak'ın komşularına tehdit oluşturmasının ötesinde asıl tehdidi Irak'a ve Iraklılara yönelik oluşturduğu söylenebilir.